

Tajemný život rostlin

Prezentace o bříze bělokoré – doprovodní text (forma povídání) k názorným a praktickým ukázkám

Já jsem špiónovala strom, který už od dětství miluji, dokonce mi rostl i doma na balkóně v květináči. To jsem ještě ale své zahradnické schopnosti neměla ani zdaleka vyvinuté tak dobře jako teď, a dlouho si tam teda nepobyl. Teď ale nastal správný čas dozvědět se o něm ještě více tajemství. Když řeknu, že je to vlastně holka a otevírá začínající jarní období v přírodě, určitě vás toho napadne víc. Když ale řeknu, že pokaždé, když se na ni podívám, mám pocit, že se dívám na bílý příval života, čistoty, svěžesti, síly a mládí s rozevlátými vlasy, možná se už někteří z vás chytí. Je to strom, který má úžasné účinky i na ty vaše vlasy a vlastně je takový multifunkční. Využít se z něho dá úplně všechno. A právě proto jsem si řekla „líp jednou vidět, než stokrát slyšet“ a místo prezentace, obrázku či plakátu jsem donesla listy, větvičky a kůru. Samozřejmě „úplně všechno“ jsem nesehnala, ale pokusila jsem se shromáždit co nejvíc věcí, které s daným stromem souvisí. Tak co? Poznáte ho? Podle listu a kůry teď určitě!

Bříza bělokorá (*Betula pendula*) je opravdu taková mladice, štíhlá a světlá - mladé stromky mají hladkou lesklou kůru, na starších už najdeme bílou kůru charakteristicky černě rozpraskanou. (Není divu, že Rusové nebo obyvatelé New Hampshire mají břízu jako svůj národní strom.)

Za svou bílou barvu může být bříza „vděčná“ bílému pigmentu betulinu, který obsahuje. Betulin se může chlubit svými protizánětlivými účinky. Celkově jsou ale léčivé vlastnosti břízy k nezaplacení - kůra, listy i pupeny obsahují hořčiny, flavonoidy, různé silice, pryskyřice, karoteny, organické kyseliny, minerály, třísloviny, saponiny, olej, cukr a také vitamín C. Například v Rusku se z březového kmene získává velice cenná léčivá březová šťáva. V ostatních zemích, stejně jako u nás tohle povolené není, jelikož to poškozuje stromy. Bříza ale ovlivňuje normální trávení a funkce ledvin, udržuje hladinu cholesterolu v krvi, posiluje imunitu a je prospěšná i pro klouby, játra, slezinu, pak taky skvěle detoxikuje organismus a podílí se tak na tom, abychom měli krásnou pleť - zmírňuje řadu kožních i vlasových problémů a podporuje regeneraci. Je to opravdu takový elixír krásy! Tady máme třeba vzoreček březového šamponu, ten voní, co?

Tento strom k růstu a kráse potřebuje světlé okraje lesů, luk a pastvin. Protože je bříza celkem nenáročná na obsah živin a nepohrdne ani špinavým ovzduším, bývá často vybraným druhem stromů při osídlování nově vzniklých stanovišť, například po těžbě. Je tak skvělým výběrem při rekultivacích zdevastované krajiny a při kolonizaci zpustlé krajiny. Její nenáročnost je ale vlastně i tak trochu nevýhodou, protože její semínka, nažky, které můžete také vidět na větvičce, rády naletí kamkoliv a můžou tak zabraňovat v růstu jiným stromům.

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Už od pradávna se z březové kůry vyráběly boty a nádoby, tašky i oblečení z březového lýka. Březové proutí se používalo k pletení košťat i košíků a různých dalších kuchyňských potřeb. Vždyť i z březových proutků se mohou plést velikonoční pomlázky! Nádoby takto dodnes dělají severoameričtí indiáni a Sibiřané. Třeba ve Finsku je dodnes tradičním a typickým hrnkem tzv. kuksa, která je vyřezaná z jednoho kusu dřeva a pro představu jsem vám ji i donesla ukázat. I ten kus dřeva! Protože dřevo z břízy je dost elastické, relativně měkké a jemně pórovité, je skvělé na výrobu lyží i hraček. A taky dobře poslouží i na topení. Dřevo je také surovinou na výrobu dehtu, což je taková olejovitá kapalina, která se získává destilací a slouží na léčbu nejrůznějších kožních onemocnění. Březová kůra, která velmi dobře hoří i za vlhka a odpuzuje vodu, nám může posloužit jako přírodní podpalovač, který téměř nic neváží a pořád ho můžeme mít v batůžku na čundru - i když zmokneme! A abyste mi věřili, poprosím teď jednoho z vás. Já jsem vám tady na ukázkou donesla i kousky kůry, aby někdo z vás vyzkoušel tuhle super schopnost hořet i za vlhka.

Wow, paráda! Děkuji za asistenci a já tímto svoje špiónování končím a doufám, že i vy zahoříte, stejně jak tahle kůra, pro tajemství rostlin a bude pro vás tak sladké jako březový cukr, který jsem také na ukázkou donesla a můžete ho také ochutnat! Tak kdo si dá?

Seznam potřebného materiálu k prezentaci:

- kůra z břízy
- list břízy, ideálně celá větvička
- plod břízy, ideálně celá větvička
- březové dřevo
- předměty vyrobené z břízy – například: tradiční kuksa, nůž, koště, boty a další výrobky
- březový šampon
- březový cukr

Zdroje: <https://www.bylinnalekarna.cz/briza-belokora-betula-pendula>

<https://drevovoni.cz/briza/>

EVROPSKÁ UNIE
Evropské strukturální a investiční fondy
Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

